

מחסור בחשמל ברצועת עזה: דוח מצב הומניטרי

8 בפברואר 2008

נקודות עיקריות

- רוב משקי הבית בעזה סובלים בכל יום מהפסקות חשמל באורך של 8 שעות לפחות. בחלקם מסויימים ברצועה לא זוכים לאספקת חשמל במשך 12 שעות ביום.
- אספקת החשמל לרצועת עזה מגיעה משלושה מקורות. במהלך השבוע הנוכחי, הגיעו 17 מגה-וואט ממצרים, 108 מגה-וואט מישראל ו-55 מגה-וואט יוצרו בתחנת הכוח של הרצועה. בסה"כ מדובר ב-180 מגה-וואט, או ב-75% מהצריכה השוטפת שך האוכלוסייה, המוערכת בכ-240 מגה-וואט.
- ביום חמישי ה-7 בפברואר, צמצמה חברת החשמל הישראלית את היקף אספקת החשמל שהיא מעבירה לרצועה בכ-0.5 מגה-וואט, בהתאם להוראת משרד הביטחון. שיעור הקיצוץ היה קטן מ-1.5 המגה-וואטים שהוצעו תחילה אולם הוא עדיין מגדיל את הפער הקיים בין האספקה והצרכים, העומד על 60 מגה-וואט.
- הפסקות החשמל מטילות עומס יתר על רשת החשמל הקורסת של רצועת עזה. הדבר משפיע על פעילות תשתיות המים והתברואה, משבש את מתן שירותי הבריאות ומקשה על חיי התושבים שימשיכו לסבול מצמצום אספקת החשמל.

המדיניות החדשה של ישראל בנושא אספקת החשמל לרצועת עזה

בתאריך 28 באוקטובר 2007, הכריז משרד הביטחון הישראלי כי הוא יתחיל בצמצום אספקת החשמל לעזה, בתגובה על המשך ירי הרקטות מתוך הרצועה לעבר ישראל.

משרד הביטחון העלה הצעה לצמצם את אספקת החשמל ב-1.5 מגה-וואט אולם נראה שכעת מתוכנן צמצום בהיקף של 0.5 מגה-וואט בשבוע, במטרה "להפחית את תלותה של רצועת עזה בישראל" לדברי מתן וילנאי, סגן שר הביטחון.

לדברי משרד הביטחון, רשויות הרצועה מסוגלות לדאוג לכך שהחשמל יוזרם אל הבתים ואל בתי החולים ללא הפרעה, אולם לא יגיע אל סדנאות ייצור הרקטות. 10 ארגוני זכויות אדם ישראלים ופולסטינים הביעו התנגדות למדיניות החדשה של ישראל ועתרו לבג"צ בטענה כי מדיניות זו סותרת את החוק ההומניטרי הבינלאומי (IHL) בכך שהיא מטילה ענישה קולקטיבית על כלל תושבי הרצועה וזאת בתגובה למעשיהם של החמושים הפלסטינים.

בתגובתו לעתירה, השיבה המדינה כי רצועת עזה נשלטת בידי ארגון טרור וכי הסנקציות הכלכליות, המוטלות במסגרת של לוחמה כלכלית, מהוות חלופה מצילת-חיים למבצעים קרקעיים בהיקף נרחב. עוד נטען, כי מחויבותה היחידה של ישראל כלפי האוכלוסייה האזרחית בעזה מסתכמת במניעת משבר הומניטרי, וכי על רשויות הרצועה לקבוע סדרי עדיפות באספקת החשמל ולהעניק קדימות לצרכים הומניטריים. בית המשפט צידד בעמדת

המדינה וקיבל את הטיעון כי הפסקות החשמל לא יביאו למשבר הומניטרי, ודחה את העתירה.

משבר החשמל ברצועת עזה

במהלך חודש יוני 2006, לאחר נפילתו של לוחם ישראלי בשבי חמושים פלסטינים, השמיד חיל האוויר הישראלי שישה שנאים בתחנת הכוח של עזה. באותה עת, הייתה תחנת הכוח, שבנייתה הושלמה בשנת 2002, מסוגלת להפיק עד 140 מגה-וואט. מאז ההפצה, הותקנו שמונה שנאים קטנים יותר, בעלי יכולת ייצור מרבית של 80 מגה-וואט. פעילות תחנת הכוח העזתית תלויה באופן מלא ברכישה ויבוא של דלק (סולר תעשייתי) מישראל.

ישראל מאפשרת כיום למכור ולספק לרצועת עזה דלק בכמות של 2.2 מיליון ליטרים בשבוע, המוזרם במנות קטנות יותר, חמש או שש פעמים בשבוע. אם תיעצר האספקה במשך יומיים, יאזל מלאי הדלק של תחנת הכוח ופעילותה תיפסק. מאגר הדלק הרגיל, המכיל 20 מיליון ליטרים המספיקים למשך חודש אחד, כבר התרוקן ואין אפשרות למלאו מחדש בגלל הצמצום באספקת הדלקים.

בעקבות השמדת שנאי תחנת הכוח, הגדילה ישראל את היקף אספקת החשמל הישירה לרצועת עזה. החשמל מישראל מגיע לעזה באמצעות עשרה קווי מתח גבוה, המספקים בממוצע 12 מגה-וואט כ"א לאזורים שונים של הרצועה, 120 מגה-וואט בסה"כ. ישראל מנכה את עלות החשמל הנמכר לרצועת עזה מתקבולי המסים והמכסים שהיא גובה עבור הרשות הפלסטינית.

לקראת סוף חודש ינואר, נפגע אחד מקווי ההזנה המגיעים מישראל. הוא תוקן בתאריך 6 בפברואר 2008. עם זאת, למחרת התקלקל קו עירון המספק חשמל לחלקים מהעיר עזה, והוא טרם תוקן בידי אנשי חברת החשמל הישראלית.

רצועת עזה מקבלת גם 17 מגה-וואט משני קווי מתח נמוך המגיעים ממצרים, אשר מספקים חשמל לאזורים הסמוכים לרפיח. למרות שישראל הציעה קיצוץ בהיקף קטן, הפחתה של 0.5 מגה-וואט בלבד בשלושה קווי הזנה, הדבר יביא להחרפת המחסור הקיים ברצועת עזה ממילא.

חלוקת אספקת החשמל בעזה

חברת החשמל של עזה (GEDCO) מספקת חשמל לכל חלקי הרצועה. קווי החשמל המשמשים את עזה הותקנו במקור ע"י ישראל והורחבו במועד מאוחר יותר בעקבות הגידול באוכלוסיית הרצועה. הקווים השונים אינם מחוברים זה לזה במסגרת רשת חשמל ראויה. למעשה, ברצועת עזה לא קיימת רשת חשמל אחת המכסה את כל רצועת עזה; ישנה רשת המחוברת למצרים, רשת המחוברת לתחנת הכוח של עזה בנוסיון רשתות חלקיות המחוברות לקווי הזנה מישראל. לא ניתן לחבר את הרשתות השונות ולכן גם לא ניתן לנווט את זרימת החשמל מחדר בקרה מרכזי, במטרה לפצות על אובדן מקור חשמל אחד או יותר.

חשוב לחזור ולהדגיש כי ל-GEDCO אין חדר בקרה מרכזי לניטור וניהול זרימת החשמל. כשהיא נדרשת לבצע חלוקה מחדש של החשמל במטרה לחלק את נטל הפסקות החשמל על פני יותר אזורים, נוסעים מהנדסי החברה אל תחנות המשנה ולוחצים ידנית על המתג המתאים באופן. המתגים הידניים תוכננו לתפעול במקרי חירום או לצורך עבודות תחזוקה, פעם או פעמים בשנה ואולם כיום נעשה בהם שימוש לעיתים עד חמש פעמים ביום. תפעול

ידי תדיר זה גורם לנזקים מצטברים ובעבר אף גרם להתחשמלותם של שני מהנדסים. שניהם מתאוששים כעת בבית החולים.

במקרים מסוימים, מחברים התושבים בעצמם את החשמל מחדש לאחר שהמהנדסים עוזבים את המקום, ובכך הם גורמים לעומס-יתר על המערכת.

לפי נתוני GEDCO, בעיות טכניות שונות הנגרמות עקב עומס יתר המוטל על המערכת ועקב המחסור בחלקי חילוף לתחזוקה שוטפת ותקינה, יכולות לצמצם את אספקת החשמל לרצועת עזה ב-30%.

ההשלכות של משבר החשמל

הפסקות החשמל משפיעות על כל היבטי החיים האזרחיים. ללא חשמל, לא יכולה רשות המים של עזה, ה-CMWU (רשות המים של יישובי חוף עזה) לשאוב ולספק מים או לטפל כנידרש במי הביוב. הפסקות החשמל גורמות לכך שבתי החולים נאלצים להקפיא פעילויות שונות במטרה להבטיח את מתן שירותי החירום; הילדים בעזה, המהווים 56% מאוכלוסיית הרצועה, חשופים לסיכונים בריאותיים הכרוכים במים מזוהמים ובכשל מערכות התברואה והחימום.

בשלב זה, תלויים אספקת השירותים השגרתיים בבתי החולים והשירותים המוספקים על ידי רשות המים CMWU במחוללי חירום. בין התאריכים 18 בינואר ו-22 בינואר 2008, במהלכם עצרה ישראל את אספקת הדלק לרצועה, התקרבו מלאי הסולר שברשות שני ספקי שירותים חיוניים אלה למיצויים המלא, ועקב כך הם נאלצו לצמצם את פעילותם. בתי החולים סירבו לקבל חולים ובמקרים מסוימים, נאלצו בני משפחה להביא עמם מזון כדי להאכיל את קרוביהם המאושפזים.

ללא יכולת לטפל בביוב, נאלצה רשות המים העזתית (CMWU) להזרים את מי השופכין אל הים בקצב של 40 מיליון ליטרים ביום. במהלך חציו השני של חודש ינואר, נותקה כמעט מחצית מאוכלוסיית עזה מאספקת מים זורמים.

צמצום אספקת החשמל לרצועת עזה מקשה יותר ויותר על מתן שירותים בסיסיים בתחומי הבריאות, החינוך, המים והתברואה לאחוז גדל והולך מאוכלוסיית הרצועה. ההגבלות הנוכחיות על אספקת הדלק והאיסור המתמשך על ייבוא חלקי חילוף ומיכון מחמיר את מצבן הקשה ממילא של מערכות שירותים בסיסיים אלו ויוביל, באופן בלתי נמנע, לירידה נוספת ברמת החיים של תושבי רצועת עזה.

לקריאת הנוסח האנגלי של דו"ח זה פנו לאתר OCHA :

http://www.ochaopt.org/documents/Gaza%20Feb_08_2008.pdf